

Galesia Ripili Agale

Abala ririna Yesuna agale ralisimi enaaliri Juda enaali yaade. Yapare werepere Yesumi Aposel Pol-me pa ruru enaalinu agale lakenalo maa rapalisa. Go pa enaali page Yesuna ruru enaali pirisimi raburi kedaa adaa meda opisa. Abalare go rurumiri Moses-na rekena agale mo Juda alinumi pisimi-rupa naralisimi. Gore nimu Kristen pirisimi raburi Moses-na rekena agale raitalimi yapae loma dia yapae Pol-me go buk-para agale lu rapalisa.

Ali medalomame go enaalinuri Juda alinumi pisimi-rupa nimuna yogale rugulinalo lakalisimi. Go puma Moses-na Rekena Agale medaloma page ralinalo pirisimi. Yapare Pol-me dia lisa. Nipumi go-rupa lisa: Naame Yesu Keriso madaa kone rulaema rabu naa Gote-na le agaa ne epe redepe le enaali pima. Go puma naa epe kagaa pirape ele mu aema lisa.

Juda enaali medaloma mo Galesia su-para puma Kristen enaali Moses-na rekena agale ralinalo mogeamina paaya. Pol-me go remaa pagoma go pepa Galesia enaali re-para lu rapasa. Gore nimuna kone rulae ele-para nimuna pia-e-nu wala ma-redepe yaatalo lu rapasa.

Riri-nanere Pol-me go-rupa lisa: Gote-me ni Aposel kogono panolo madaa mea lisa. Nipu ali medana raana narate lisa. Gote-me nipu epe agale namakuaae enaali epe agale lakenalo

mada lisa. Werepe Pol-me go-rupa lisa: Enaalinu Yesu Keriso madaa kone rulaemere nimu Gote-na le agaa redepo le enaali pimi. Go pepana pora po agale re go-rupa: Yesu Keriso-me naa kepelisa raburi Holi Spirit-mi naana pora ma-redepo yaaya. Go puma naame yagonu-para epe-ae pema.

Robonu go-rupa adamina:

Ora kogono alina ora agale ria (1.1-10)

Pol-me kogono pinalo Gote-me nipu mada misa (1.11-24)

Kogono ali medalomame Pol lo robaa kalisimi (2.1-10)

Pol-me Pita agale mana lakalisa (2.11-14)

Enaali Yesu madaa kone rulasimi rabu kagaa kone misimi (2.15-21)

Rekena agale madaa agale lakalisa (3.1–4.20)

Ena Sara-para Hagar laapo saa pi agale lakalisa (4.21-31)

Holi Spirit-mi naa marekaaya (5.1–6.10)

Yesuna repena polopea madaa komisa-na re-maa lakalisa (6.11-18)

Pol-me Galesia su-para rapaape pepa lisa

¹ Ni Pol-re enaali medame kone suma ni aposel kogono ali-rupa namapiraasimi. Dia, pare Aapa Gote-me Yesu Keriso tapa-para marekaasa-daa nipu laapome ni aposel kogono ali mapiraasipi.

² Naa amenu naame go Galesia su-para kiritu piri enaalinu-para epe-rupa piralepa lo rapaaema.

³ Naana Aapa Gote-para naana Mudu Ali Yesu Keriso-para go laapome nimina lo robaa-para epe kone page kuma pi kone page Go nimi raba mealipi. ⁴ Keriso-me naana Aapa Gote-na agale

waru pagoma nipuna kogono pisa. Naare abi go su kamaa piruma koeyae pi enaali raapu pima. Go pea pare nipumi naa go su-para wala mulalo nipuna rana madaa epa komisa. ⁵ Go pisa-le naame Gote-na bi ade abuna minasalimina. Go ora.

Gote-na epe agale komea wia

⁶ Go nimimi peme kogono madaare ni pururumi komoma pogolasaasua. Gote-me epe kone suma nimi kodo komoma Keriso maa rapaasare nimi nipuna si wanenu-rupa mapiraalalo pisa. Go pisa pare nimimi wagepu nipu giyoma nimimi pa epe agale rado meda raleme. ⁷ Go peme pare Gote-na epe agale rado meda nawia. Dia, pare enaali medalomame nimina kone yoloma mabebolatalo le rialimi. Go rabu Keriso-na epe agale maa perekelalo le rialimi. ⁸ Go peme pare nimu-para naa-para yaa-para piri ensel meda-para nimi epe agale rado meda-rupa mogealimidaare naa raayo ora koe repena sulaa-para piralima. ⁹ Abalade nimi lagiawade pare abi wala apo lagialo-daa: Gore pa enaali medame naana abala lagisimade epe agale go-rupa napagalimiri gore mo enaali nimu koe repena sulaa-para palimi.

¹⁰ Abi neme go lagialo agalere pa enaalinumi ni madaa epe kone winalo nalagialo. Dia, pare Gote-me ni madaa epe kone winalo lagialo. Gore neme enaali komeleme paluame nalaayo. Dia, neme enaali pa komeleme paluare gore ni Keriso-na kogono ali-daa napi.

Pol nipu aposel kogono ali-rupa mapiraasana remaa

¹¹ Gore naa ame balinu-ya, nimi-para lagialo. Neme go epe mogeaaripude agalere pa alinumi temede-rupa nalisuade. ¹² Go page pa enaali medame ni nalagisa. Go page pa enaali medame ni namogeasa. Ora dia yapare Yesu Keriso nipumi ni pename paa maa waalisa.

¹³ Abalade neme Juda alinu-rupa pisuade re-maa nimimi abala pagemedede. Go rabu nemere kodome nakomisua pare Gote-na disaipel enaali koe kedaanu maa kaloma nimu raayo mabebo-laasuade. ¹⁴ Gore neme Juda alinuna lotu mogeaoma naana Juda kasuanuna kone puri waru paloma mogeaaripude. Go rabu Juda ali yagonuna konere neme ora neme ralisuade.

¹⁵ Go pirisua pare abalade nana amame ni namadisa raburi Gote-me ni nipuna kogono panolo epe kone suma ni madisa yaa. Go puma nipumi nipuna kogono panolo yalisa. ¹⁶ Go puma nipuna Si ni maa waalisa. Go puma nipuna Epe Agalena pa su raayona pimi enaali rado rado raayo-para lakelanolo maa waalisa. Gote-me nipuna Si ni mea waalisa raburi neme ali medaloma agale namisua. ¹⁷ Go page abala aposel pirisimi alinu Jerusalem su-para na-adola pisua. Dia, pare ni Arebia su-para puma pirumare werepere Damaskus su-para wala pisua. ¹⁸ Werepe maali repo patinaloma ni so Jerusalem su-para puma Pita agale lakela pisua. Nipu raapuri yapi laapo pirisipa. ¹⁹ Go raburi neme aposel kogono ali rado meda na-adisua pare Mudu Ali-na ame Jems go ali komea adisua. ²⁰ Go agale abi nimi pepa madaa luma epenalore Gote-me ni adea-le gore neme nimi namakiraayo.

²¹ Werepe ni Siria Silisia su lapo-para pisua.
²² Go pisua pare Judia su robo ru-nane lotu
 ada-para kiritape Keriso-na enaalinumi naa bi
 pagisimi pare nana le agaa-para waru na-adisimi.
²³ Go puma nimumi pa enaalinuna remaa komea
 go-rupa pagisimi: Abalade nimu tyalo asapisade
 aliri abala apo mabebolaatalo pisade epe agale
 mogeaaya lisimi. ²⁴ Gote-me ni madaa go-rupa
 pi-ainu remaa pagisimi-pulu nimumi Gote-na bi
 minasaasimi.

2

Aposel alinu medalomame Pol raapu kone komea-para wisimi

¹ Abalade maali 14 popenaloma ni Barnabas
 raapu Jerusalem su-para wala pisipa. Neme
 Taitus page naa repo pisima. ² Gore Gote-
 me ni agale mea lagisa-pulu ni pagoma pisua.
 Ni Mudu Ali kama raapu adoba kiritasua-pulu
 neme ruru rado piri enaalinu-para epe agale
 mogeasuade remaa lakalisua. Go puma nana
 abalade pisuade page abi page kogono nama-
 koeyaalia lo nimu agale lagelisuade. ³ Taitus
 ni raapu pirisipa pare nipuna adare-re Grik ali
 pirisipa. Nipu kimisu ali yapare kiritape alin-
 umi nipuna yogale rugulape agale mana nalag-
 isimi. ⁴ Go pisa pare ora makirae ame naana
 amenu medaloma kudiri puma komea-para epa
 kodobasimi. Nimu pagaa wi kone suma naa
 piri-para epa kodobasimi. Nimuna konemere
 naa Yesu Keriso raapu epe-rupa piruaema-daa
 go kone adolalo ipisimi. Nimumi naa Juda

alinuna rekena agale raitamonolo adolalo ipisimi. Go rekena agale naralema-daare nimumi naa rekena agalena rolo-para mapiraalimi kone wisimi. ⁵ Go peme pare naame Taitus-na yogale rugulina pi-daa ora nalisima. Dia, naame nimuna agale ogesi-daa pagola pisimare nimimi page yogale ruguli kone suma ora epe agale mada napagalimi.

⁶ Go pirisimi pare nimuna Mudu Ali medalomame kagaa agale mana meda nalagisimi. Gore nimuna bi rado radore neme pa yada kone nawi pare Gote-mere ali kalununa bi madaa pedo raana nakomea. ⁷ Ora dia, Gote-me ni ruru rado-para epe agale lakelanolo maa rapaasa-daa adisimi. Abalade Gote-me Pita Juda ruru piri-para mea rapaasa-rupa ni ruru rado enaali piri-para mea rapasa. ⁸ Gore abalade Gote-me Pita Juda alinuna rikiranare kogono pinalo puri kalisa-rupa ni page Gote-me ruru radona rikirana kogono panolo puri gisa. ⁹ Gore Jems-para Pita-para Jon-para nimuri lotu surubape alinu yaa-pulu nimumi abalade Gote-me ni kogono maa gisa-daa adisimi. Go-rupa adisimi-pulu nimumi Barnabas saana ki misimi naare ora komea ame balinu piramina lisimi. Barnabas saa laapo pa ruru radona rikirana puma kogono pisipa. Go palipa pare nimuri Juda alinuna rikirana kogono pamina lisima. ¹⁰ Nimumi go agale komea-rupa kama lagisimi: Naamere naralimi kome enaalinu-para kone adaapu waru samina lisimi. Go konere neme ora raaname komoma ade abuna go madaa kogono puri paloma pe.

Pol-me Pita-na koe ele pename ma-opapaalisa

¹¹ Gore Pita Antiok su-para ipisa raburi enaal-inuna le agaana agale mana lakalisua. Nipu koe kone wisa rabu go-rupa pisua.

¹² Abalade Jems-na ruru medaloma naipisimi rabu Pita-me ruru radonu raapu eda abala nisa. Go pisa pare naana rikiranare Juda medalomame ruru rado alina yogale rugutalo kone waru wisimi-pulu Pita-me nipuna yogonu madaa paalame komisa. Go rabu nipumi wala ruru rado raapu giyoma eda nale nipu pa pirisa. ¹³ Go pisa rabu Juda alinu medalomame page paala komoma Pita makirae kone wisimi. Go pumare nimuna makirae konemere Barnabas-na kone page yola pirisimi. ¹⁴ Gore nimumi epe agalena pora epe-rupa naralisimi-daa nimu raayona le agaana Pita-para go-rupa lakalisua: Nere Juda yapare nena konere su rado-para enaalinuna kone madaa aposel suade. Go pea-pulu ake paa-daa neme ruru rado-para Juda alinuna pora raitalepape lo lakelae pe suade.

Enaali raayome Yesu kone rulalimi-daare go enaali ade abuna epe-rupa piralimi

¹⁵ Ora abalade naa Juda ruru madisimi rabu ora pa pupitagi nape ruru rado-rupadaa namaitisimi. ¹⁶ Go pea-le enaali medame rekena agale raitalia-daare go madaa Gote-na le agaana redepe le enaali napitia. Dia, pare enaali medame Yesu Keriso madaa kone rulalia-daare go enaali komeare Gote-na ora redepe le enaali tea. Go pea-le naame Yesu Keriso madaa kone abala rulaema. Go Keriso madaa kone rulalima

raburi Gote-na le agaana redepo le enaali piru-aema. Go puma rekena agale kurape kogonodaa dia. Enaali medame rekena agale raitalalo palia-daare go madaare Gote-me nipu redepo le enaali natea. ¹⁷ Pare pa agale meda lagialo: Naame Keriso madaa kone rulaoma redepo le enaali piralima rabu naame Moses-na rekena agale napagalima-daare ake palia ya? Go rabu Keriso-me naa pupitagi manaanalo lamina ya? Ora dia naame go-rupa mada natema. ¹⁸ Dia, pare neme Juda alinuna rekena agaleme naa ade abuna mapiraaina agale giyesude pare go agale wala makibumaalua go kone ora kolea. ¹⁹⁻²⁰ Juda alinuna rekena agalemere ni ade abuna kagaa pirape kone nagisa-daa naralisima. Dia, Gote-me ni lagialia-rupa paluame pi. Naa abalana kone Keriso-me repena polopea madaa ruma komisapulu nana gole-daa kone nawi. Dia, pare abi Keriso nipu nana pu robaa-para pirina abi su kamaa pima rabu Gote-na Si madaa kone rulaoma piramina. Gote-na Simi ni kodome komisapulu nipu ni madaa komisa. ²¹ Go pisa-le neme Gote-na epe raba meape kone mada namuma rubalua. Dia, pare rekena agaleme enaalinu mada maredepo yaata paare gore Yesu nipuri pa kama komisa.

3

Pol-me rekena agale-para kone rulaere laapo madaa agale lakalisa

¹ Galesia enaalinuri nimi makeae enaali-rupa pimi. Yesu Keriso abala nipu repena polopea

madaa lu madisimi remaa nimimi waru pag-isimide. Abiri nimiri ake koneme mabebolaaya?

² Neme nimi-para agaa mealo: Nimimi Gote-na Holi Spirit misimi raburi gore akepu misimi ya?

Nimimi rekena agale pagoma misimi pare epe agale pagoma kone rulaere misimi ya? ³ Ora

nimi makeyae-rupa pimi kone salo. Nimimi abalade ririnalisimi rabu Holi Spirit-mi nimi puri gisa.

Gore abiri nimina rekena agaleme kogono pubalimi ya? ⁴ Abalade nimi epe agale madaa

kedaa pi ele misimi rabu gore nimimi go kedaa raapu kone pa misimi ya? Ora dia kone salo.

⁵ Gore agale wala lorapeano: Gote-me nimi Holi Spirit-na puri nimina rikirana pisa. Gore nimimi

abalade epe agale pagoma kone rulasimi-pulu go-rupa pisa. Nimimi rekena agale pagoma peme-

daa Gote-me go madaa kone nawisa.

⁶ Abraham-na remaare Gote-na buk-mi go-rupa lea: Abraham-mere Gote kone rulas-pulu Gote-

me go kone adoma ne ora epe redepo le ali lisa. ⁷ Pagalepa. Go pisa-pulu enaali medalomame

Gote-na epe agale pagoma kone rulaeme enaal-inuri gore nimu Abraham-na si wanenu piralimi.

⁸ Abalade Gote-me ruru rado medanu page go agale adalimi kone wisa. Werepe ruru rado piri

enaalimumi Epe Agale madaa kone rulaoma epe redepo le enaali piralimi-daa abala adisa. Go-

rupa adisa-pulu abalade Gote-na Epe Agaleme Abraham-para lakalisa-rupa Gote-na agale wi

buk-mi go-rupa lu wisa: Abraham, ne madaare Gote-me su raayona piri enaali epe puri maa

mapiraalua lisa. ⁹ Go lakalisa-pulu enaalimumi Abraham-rupa kone rulaemere nimumi epe puri

komea-rupa mealimi. ¹⁰ Yapare enaali raayome rekena agale raitulalo piri enaalinuri koe kedaa mealimi. Gore Gote-na agale wi buk-mi go-rupa ta: Gote-na rekena agale wi buk madaare enaali raayome go rekena agale raayo napagoma kiriteme-pulu nimu ora koe kedaa mealimi ta. ¹¹ Gote-na agale wi buk medame gorupa lea: Enaali raayome kone rulalimiri Gote-me go enaaliri epe redepo le enaali loma ade abuna mapiraalia Go palia-pulu enaali medame rekena agale pagoma raitalia-daare Gote-me go enare epe enaali pi-daa ora natea. ¹² Rekena agalere kone rulae ele-daa dia yapare kogono pape kone yaade. Gote-na agale wi buk madaa wala go-rupa lea: Enaali medame rekena agale ora raayo pagoma raitalimi-daare gore nipu gorupa ade abuna mada piralia ta.

¹³⁻¹⁴ Gote-na epe puriri nipumi Abraham kalisare Yesu Keriso-me ruru radonu page mea kalisa. Keriso-me naa madaa komisa-pulu nipumi rekena agalena kedaa ruma naa maa kepeasa. Go kedaa madaare Gote-na agale wi buk-mi go-rupa ta: Enaali meda repena polopea madaa lu maitimiri gore nipu koe kedaa mealia ta. Go pea-le naame Yesu Keriso madaa kone rulaoma abalade Gote-me lakalisa-rupa Holi Spirit meamina.

Rekena agaleme Gote-na pogalu pirape agale mada namuma rubalia

¹⁵ Gore nana ame balinu, neme pa kone meda madaa remaa lagiano. Ali laapome nipu ele meda madaa agale komea loma go-rupa papana tepe-daare kone mada naperekealipi. Go page

ali medame apo piale agale madaa rado meda makibumaaoma agale mada nayokalia. ¹⁶ Gore Gote-na pogalu pirape agaleme Abraham-para nipuna werepe sinu-para lakalisa. Go agalere Gote-me Juda raayo madaa nalakalisa pare ali komea madaa lakalisa. Gore nena naaki komea lisade-pulu go naaki-rupare ora Keriso yaade. ¹⁷ Naa agalena re-re go-rupa: Abalade Gote-re ora agale loma kogono palua-daa ora palua lisa. Gore wala werepe maali 430 patinaloma rekena agale maa ipisa. Gore werepe ipisade rekena agalemere Gote-na pogalu pirape agale mada nayokalia. Go rekena agalemere Gote-na paliade elenu mada nabebola tia. ¹⁸ Gore Gote-na giape konere rekena agaleme maa gialia yalore naame pogalu pirape agale mada namealima. Pare Gote-me ora agale lakalisapulu nipumi Abraham-para apo pogalu pirape agale mea kalisa. ¹⁹ Gore Gote-na pogalu pirape agalemere Abraham abala misa-pulu ake paa-daa nimu rekena agale wala mealimi ya? Gore Gote nipumi enaalinu koe elenu pename winalo maa waalalo pisa. Go puma nipumi rekena agale makibuma Keriso mea epena kalisa. Go rekena agalere Abraham-me naaki Yesu madi di dia naloma giyesa. Go naaki madaare abalade Gote-me agale loma palua nea pisa. Go rekena agalere ensel-numi mea ipuma lakalisimi. Go pumare nimumi rikirana-ae ali Moses kalenaloma Moses-me enaalinu maa kalisa. ²⁰ Pare Gote-me pogalu pirape agale Abraham kalisa rabu rikirana-ae ali-para ensel-para meda-parame namuma rubisimi. Dia Gote nipuna komeare ora palia.

Rekena agalemere naa Gote piri-para maa pulalo pora waatea

²¹ Gore rekena agaleme Gote-na ora pogalu pirape agale meda rabuniaalia ya? Ora mada dia. Yapare rekena agale medame naa ade abuna eperupa mada mapiraalia-daare Gote-me go rekena agale komea mada gisa. ²² Go pea pare abi Gote-na agale wi buk-mi go-rupa lea: Koe koneme enaali raayo kepisade lea. Go pea-le naa raayome Keriso madaa kone rulamina. Naame go-rupa palima rabu Gote-na ora pogalu pirape agale mada mealima.

²³ Abalade kone rulape di na-opapalisa raburi rekena agaleme naa karapo ada piri enaalirupa mea adilisa. Naa mea adilisa pare naame werepe Keriso madaa kone rubitabenalo pirisimi rabu rekena agaleme raba misa. ²⁴ Go rekena agalemere naana tisaa-rupa surubisa. Naa go-rupa raba muma Keriso epenaloma nipu madaa kone rulalalo pirisima. Kone rulaema rabu Gote-me naa epe enaali tea. ²⁵ Yapare abiri Kerisome kone rulape kone mea ipisana-daa rekena agalere naana tisaa-rupa go agalena rolo-para mada napiralima.

Kone rulae eleme naa Gote-na si wanenu-rupa mapiraalia

²⁶ Nimi raayome Yesu Keriso madaa kone rulaeme rabu Yesu raapu nimi raayo Gote-na si wanenu mada piralimi. ²⁷ Nimi enaalinuri abalade kalu-ipa misimi rabu nimimi Yesuna mamina-rupa maraame. ²⁸ Abiri Juda enaalinu-para Grik enaalinu-para ora rado dia yaade. Go puma naa

rado kone nasalepape. Go page kogono madaa adili alinu-para pa kepele alinu page naa rado kone nasalepape. Go page alinu-para enanu-para kone rado rado nasalepape. Dia, pare abi naa Yesu Keriso raapu pima-le naa raayo page ora komea-rupa pima. ²⁹ Go pea-le nimi Yesuna ruru enaali-rupa pirimiri gore nimi Abraham-na madi si wane-rupa page pimi. Go pea-le abalade Gote-me Abraham madaa agale go-rupa palua lisade-ae pisa-pulu nimi page mealimi.

4

Yesuna kogono mada Gote-na si wane pima

¹ Naa agale medare go-rupa: Naaki medame nipuna aapana moae-elenu raayo mealia pare nipu penaali raburi nipu pa aaraana kogono naaki abala piralia. Go palia pare werepe nipuna aapana moae-ele raayo surubalia. ² Gore nipu penaali pirina nipuna ele surubape alinumi nipu waru surubalimi. Gore nimumi surubuma pumare aapame abalade mea robo wisa yapi di madaa puma giyalimi. ³ Go-rupa page go naaki-rupare Yesu abi naipisa rabu naa go su yaa laapo surube remonuna kogono pa pirisima. ⁴ Pare Gote-me nipuna kone suma rabu nipuna naaki su kamaa mea epenalisa. Ename nipu madinaloma Juda alinuna rekena agalena rolo-para pirisa. ⁵ Gore naame Juda alinuna rekena agale pago pirisima-daa nipumi naa raba mulalo ipisa. Go puma nipumi naa kepenalomare Gote-na si wane-rupa mapiraasa.

⁶ Go puma nipuna si wane-rupa piruaema-pulu Gote-me nipuna sina Holi Spirit naana lo robaa-para maa gisa. Nipu epa piruma go-rupa Aapa* Gote tea. ⁷ Go pea-pulu abi nimiri pa kogono madaa adili ali-rupa napimi pare nipuna si wanenu pimi. Nimi ora Gote-na si wanenu ya-pulu ora Gote-me si wanenu kalape elenu gialia.

Pol-me Galesia enaalinu kodome komisa

⁸ Ora abalade nimimi Gote pia kone nawisimi pare nimimi pa remonuna kogono adili alinurupa pirisimi. ⁹ Abala go-rupa pirisimi pare abiri nimimi Gote ora ademe. Yapare Gote-me nimiri abala adea-le ake paa-daa wala su kamaa koe kone suma apo puri napale remome surubenalo piralimi ya? Ora nimuna kogono adili alirupare ake paa-daa wala piruma pagalimi ya? ¹⁰ Ade abuna nimimi Juda alinuna kagaa yapi di adolalore pa di meda-para maali rabu adolalo peme. ¹¹ Go peme-daa neme nimi-para kone adaapu suma ni paalame kome. Go nimi madaa neme pe kogonore pa puma alu palia kone wi.

¹² Gore ame balinu-ya, nimimi naa kone komea-rupa samina. Gore niri abala nimina kone muma nimi-rupa abi go pi-daa. Nimimi abalade ni-para koeyae meda napsimide. ¹³ Nimimi adisimide. Abalade ni yaina komisua rabu neme epe agale meda nimina rikirana epa la yokesuade. ¹⁴ Abalade nana yogalere puri napabesa pare

* **4:6:** Pol-me gupa lakelisa: Holi spirit nimi madaa piri Aapa yaatea rabu nimimi Gote makuaaeme lisa. Hibru agalena ame-rupare Arameik agale lisimi. Go agale madaare page AAPA-ya lisimi. Go agalere Yesu-na adaa agale komea agale.

nimimi go adaa kogono madaa ni koau nawaal-isimide. Dia, pare nimimi ni misimide raburi go-rupa Gote-na ensel-rupa page Keriso Yesu meape-rupa ni misimide. ¹⁵ Go raburi nimi raaname komisimide pare abiri nimi ake peme? Neme nimina abala pisimide epe kone-rupa madaa lagialo. Abaladere nimina le yokala pisimi yaalore gore ni gula pirisimi. ¹⁶ Ake ya? Abi ora agale lagialo-daare nimina lore ali-rupa pitua ya?

¹⁷ Ora ali medalomamere nimi komeleme peme pare nimuna koe pape ru-nane mapiraalalo peme. Go pumare nimimi nimuna agale pago piraminalo makuaaoma peme. ¹⁸ Gore pa enaal-inumi kone suma komalimi palimi-daare gore epelea. Go pea pare nimimi ade abuna komalimi palo ni nimi raapu pitua rabu nimumi go konere mada giyalimi kone salo. ¹⁹ Gore nana nogo naakinu ni nimi madaa radaa go-rupa pia. Enanumi naaki maitalo koau nalade-rupa radaa pia. Go radaa no piralo-le Yesu Keriso-na konere nimina lo robaa-para waru rubitabaliade rabu go kone pu dia yaalia. ²⁰ Abi nimi raapu meda napiralo-pulu ni kodo waru pia. Nimi raapu pituare neme nimi agale rado meda lagialua. Abi nimina konenu madaa neme kone adaapu salo pare neme akepu raba mealua palo ni maarea.

Hagar-para Sera laapona saa pi agale

²¹ Nimi enaalinuri rekena agale pagoma go agalena rolo-para pirulalo peme-daa abi ni agale go-rupa mealua: Nimimiri Moses-na rekena agale madaa lisa alinuna agale waru pageme

ya? ²² Go madaare Gote-na agale wi buk-mi go-rupa ta: Abraham-re naaki laapo madisa. Go pisa rabu pa kogonome adili ename naaki komea maitinaloma nipuna wereme meda madisa. ²³ Go pisa pare pa kogonome adili enana naakiri gore naa madisa. Go pisa pare nipuna mupaa wereme madisa naaki gore Gote-raapu pogalu pirape agale lakalisa-pulu go naaki madisa. ²⁴ Go remaa madaare re go-rupa makuaalepape: Apo ena Hagar-re nipu kogonome adilisa-pulu Moses-na pogalu pirape agaleme enaalinu maa pogaluma adilisa. Go pisa pare were meda kepele pirisapura Gote-me pogalu pirape agaleme enaalinu kode mapiraaya. Go abala ririna pogalu pirape agalere Gote-me Sainai Rudu madaa mea kalisa rabu Moses rekena agale wari kalisa. ²⁵ Go Sainai ruduri Arebia su-para aasa. Go ruduri ora Juda enaalinuna adaa adare Jerusalem su-para. Go Juda enaalinu pa kogonome adili enaalinu-rupa piruma si wanenu page go-rupa pimi. ²⁶ Go peme pare so Jerusalem su rado meda yaa-para aayare Moses-na rekena agalena rolo-para napuma wia pare naana loma sae su aaya. ²⁷ Gote-na agale wi buk-miri saa pi agale meda go-rupa lea:

Go ename nipuna lo robaa-para kaapu lisa-daa nogo naaki namadisa. Pare abi raana komape. Go ena abala nogo naaki radaa napina namadea pare abi raaname komeale epe-rupa pirape.

Go ena aali giyena pa pirimiri nogo naaki adaapu madea. Pare aali piri enanumi nogo naaki go-rupa mada namadialimi ta.

²⁸ Amenu, nimiri Gote-me nipuna pogalu pi-rape agalena rolo-para madisa Aisak komea-rupa nipuna si piraminalo pea. ²⁹ Hagar-na siri naa-rupa madisade naakimiri Aisak kedaa kalisa. Go nona pialere Holi Spirit-na purimiri Aisak madisa-rupa abi page pa madina enaalinumi naa kedaa gialimi. ³⁰ Pare Gote-na agale wi buk-miri ake lea ya? Go-rupa lea: Go pa kogono madaa adili ena-para nipuna si page nipu ralu rubamina ta. Gore go pa kogonome adili enana naaki pa kepele naakimi aaraana moae-elenu mada namealia ta. ³¹ Gore go-rupa lea-le naare pa kogono madaa adili enana sinu-daa dia pare kepele enana sinu-rupa pima.

5

Naare kepe mapaasa pimi enaali-rupa piramina

¹ Gore Keriso-me naa ora kepe mapaasa. Go pisa-pulu naa ora kepe-ae enaali-rupa piramina. Go pea-le nimiri puri waru paboma piruma adalepape. Gore enaali medalomame rekena agaleme nimi wala adialalo palimi-le waru adalepape.

² Pagalepa. Niri Pol-me lagialo. Nimina yogale rugulalo palimiri gore Keriso-me nimi mada naraba mealia. Ora dia. ³ Wala apo lagialo. Nimiri nimina yogale rugulalo palimidaare gore nimumi rekena agale raayo page pagalepape. ⁴ Pare nimimi rekena agale pagolalo palimi raburi Gote-me nimiri ora epe redepo

le enaali natea. Dia-le nimimi go-rupa palimi-daare nimimi Keriso giyalalo kama peme. Gote-na epe raba meape kuma pi kone page go rabu giyeme. ⁵ Pare Holi Spirit-na purimiri naa raba minalo Gote madaa kone rulamina. Go puma naa Gote-me epe redepe le enaali mapiraalia ⁶ Gore naa Yesu Keriso raapu piruma nipuna agale pagomare go yogale ruguluma nakepeape agalere ora pinawa. Go pea pare naamere pedo puma raaname komape kone salima rabu naana kone rulape kone puri mapalaalia.

⁷ Abaladere nimi epe-rupa Gote-na raana kome pora pamisimide. Gore aapimi pora rado mea waalisa-daa epe agale wala giyasimi ya? ⁸ Gote-me nimi yaalisare nipumi pora rado meda mea waalalo nayaalisade. ⁹ Alinumi saa pi agale meda go-rupa leme: Bret ma-adaa yaape yis ogepusi sumare bret raayo ma-adaa yaalia leme. ¹⁰ Naame Mudu Ali raapu piruaema-pulu neme nimi epe-rupa piramina kone rulaayo. Nimimi page go nana kone mealepape. Go puma nimimi kone rado rado nasalepape. Mo nimina kone mea mabebolaaya aliri neme nipu madaa kone narulaayo pare nipu kedaa ora mealia.

¹¹ Gore nana ame balinu-ya, nimi agale mealo. Pa ena medalomame neme yogale rugulape agale pa mogeaaya leme. Gore go-rupa toa-daare ake paa-daa ni kedaa geme pae? Gore neme agale go-rupa todaare gore repena polopeana agaleme enaalina kone nabebolalia. ¹² Gore mo nimina kone mabebolape alinuri nimumi go nimuna yogale ora kepea rubalepape. Go puma su rake page mu pe alinu pirina kone salo.

¹³ Amenu, nimiri abalade Gote-me nimi pa kode piramina kone suma nimi mapiraasa. Yapare nimimi kepele kone salimi rabu abalana konemere nimi surubalia-le waru adalepape. Gore nimimi epe pedo pi kone suma nimina amenu raba mu surubalepape. ¹⁴ Gore rekena agale raayona re-re agale komea-para wia-daa lagialo: Neme nena yogale pedo pe-rupare enaali medanu raapu raana komoma pirape. ¹⁵ Yapare nimimi nimina rikirana rono pagaaoma puma yana-rupa piruma yada pu piralimiri nimi waru adalepape. Nimi raayo makoyaaoma bebola piralimi.

Holi Spirit-na kone-para abalana lo robaa laapona pea

¹⁶ Naa agalere go-rupa: Nimiri Holi Spirit-na kone raluma pamualepape. Nimimi go-rupa palimiri abalana kone mada giyalimi. ¹⁷ Gore naana abalana konemere Holi Spirit rabuanaalalo pea pare Holi Spirit nipumi page abalana koe kone rabuanaalalo pea. Go puma nipu laapore lore ali-rupa pipi. Go pea-pulu nimimi pa kone suma pulalo peme-airi mada napalimi. ¹⁸ Holi Spirit-mi nimi pora mea waatea-daare nimi rekena agalena rolo-para napiralimi.

¹⁹ Yapare nimimi abalana koneme pora maa waatea-daare ena paake rume koe pugu pi kone su pu robaa-para koe kone rekoma go-rupa palimi. ²⁰ Go rabu makirae koe remonuna bi minasaoma romo malu pu peme. Go page yada lore ali aula piruma yada marekaaoma kudipa kone su rono pago ele meda adoma kepaame komo

peme. Go abalana konemere ameaya aaraalu page rugula. Go page enaalinu-para rurunu-para laapo koe kone suma rugulalo pu go-rupa piru aaeme. ²¹ Go rabu nimumi enaali medana ele pa mu ipa bia no koe yaalisa lo makeae kone page kone rado rado suma go-rupa peme. Abalade neme nimi lagelisude pare abi page wala go lalo: Enaali raayome go-rupa koeyae palimiri Gote-na Surube Su-para mada na-adalimi.

²² Yapare Holi Spirit-mi kone guaaya-le go-rupa palepape. Enaalinumi nipuna kone mumare pedo pi kone su raana komoma piruma kuma pi kone su pawa epe-rupa piralimi. Go page epe kogono komea pu piralepape. ²³ Go rabu nimimi pawasi kone epe-rupa suma piralimi rabu abalana kone rabuaniaalimina. Go epe konenu nimiri rekena agale mabebolaa tea pidaa natema. ²⁴ Yesuna enaali ruru raayome nipu raapu nimuna abalana konenuri repena polopea madaa lisimide. Go pirisimi rabu ele kepaame kome kone-para ele meape kone-para go raayo repena polopea madaa maa lisimide.

²⁵ Holi Spirit-mi naa epe puri go aaya-pulu nipumi naana kone raayo page waru surubolalo pea. ²⁶ Go pea-le naame rope le kone nasamina. Go puma naame amenuna pu robaa-para koe kone nama-awalisa kudipa kone page nasamina.

6

*Naana amenu raba muma nimuna kedaa ri-
amina*

¹ Gore nana ame balinu, nimimi ali medana koeyae pina adalimiri gore nimi Holi Spirit muma

pimi alinumiri nipuna kone pawasi wala ma-redepo yaatapape. Go palimi rabu Satan-me nimi page kotyala-le nimina kone waru surubalepape. ² Nimina ame balinu raba muma nimuna kedaa nimimi maa rialepape. Go pumare nimimi Keriso-na agale mana pago kiritalimi. ³ Yapare pa ali medame ni Mudu Ali kone salia-daare nipumi makeae kone wia. ⁴ Enaali raayome nimina kone adoma epelea palo kolea palo rumaalepape. Gore nipumi epea palia-daare nipumi raaname komalia. Go puma epe-rupa palia-daare nipumi pa enaali meda raapu kogono puma adena kone nasalia. ⁵ Enaali raayome nimuna peme kogono mada kedaa rialimi.

⁶ Ali medame Gote-na agale madaa tisaa pi tea-daare pa piri enaalinu page nipu tisaa-rupa wala piruma nimu moge riaalia.

⁷ Yapare nimimi makirae kone nasalepape. Pa enaali medame Gote mada namakiralimi. Ali medame eda nape ele wai poaliare eda openaloma nipuna kili wala madaa maa nalia. ⁸ Ali medame nipuna abalana kone saapiruma kogono palia-daare go abalana koe konemere nipu koe komape kili-rupa maa katea. Yapare ali medame Holi Spirit-mi raana raluma go madaa kogono palia-daare go Holi Spirit-mi nipu raba mealia rabu nipu epe eda muma lina ade abuna epe-rupa piralia. ⁹ Go palia-le naame epe kone su kogono palima-daare ki age narabamina. Dia, naame go kogono nagiyaliare epe nape eda wai openaloma no piralima. ¹⁰ Go palima-pulu naame epe raba meape pora meda adalimare gore naame enaali raayo-para epe kone kalam-

ina. Go palima-daare naame ora epe kone suma Gote madaa kone rulaoma enaali waru raba meape kone samina.

Pol-me Yesu Keriso-na repena polopea raaname komisa

¹¹ Nimimi go pepa adalepa. Neme adaa pobere pensol-me pepa madaa luma nimi piri apo rapaato-daa. ¹² Mo ali medalomamere nimina yogale rugulalore nimumi agale adaapu leme. Gore nimumi go-rupa leme rabu nimumi ali medalomana le agaa madaa adaa bi mulalo agale adaapu leme. Go-rupa pemere enaali medalomamere nimu Yesuna repena polopea madaa kedaa namuma kalenalo peme. ¹³ Pare mo alinumi nimuna Juda alinuna rekena agale waru napageme. Dia, pare nimumi nimina yogale rugulalo palimi-daare nimina yogale rugulape kone madaa agale adaapu leme. ¹⁴ Go peme pare Yesu Keriso-me nipu abala repena polopea madaa komisa-pulu neme go Mudu Ali Yesu Keriso-na kogono madaa agale adaapu paliminalo toa. Yesu repena polopea madaa komisa. Go pisa-pulu nipumi su kamaa kone koae-aunu maa rubisa. Go pisa-pulu neme go elenu madaa kone rulaoma koe kone nasaniaalua. ¹⁵ Yogale rugulape yapalo nakepeape yapalo gore ora pinawa. Gote-me naare kagaa enaali-rupa mapiraayapulu go komea madaa kone rulaoma pedo pamina. ¹⁶ Gore enaali raayomere go kagaa kone maa pago raitalimiri nimumi epe kuma pi kone-para kodo komape kone-para mealimi. Gore Gote-

na ruru enaali raayome page go epe kone page mealimi.

¹⁷ Abi oge agale meda lagialo: Werepe ali medame ni kedaa mada nagialia. Ni Yesuna kogonome adili ali-rupa pi-pulu nana yogale mada kodo su aaya.

¹⁸ Amenu, naana Mudu Ali Yesu Keriso-na epe raba meape kone-para epe kuma pi kone raapu mealepa.

Go ora. Apo mada lawade. Ni Pol.

Gotena Epe Agale
The New Testament in the East Kewa Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples East Kewa long Niugini
copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: East Kewa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

62cac9b7-0920-58fe-ad58-f2d4b8fb56bc